Kilenczedik évfolyam. 30-ik szám. Kolozsvártt, 1879. csütörtök, február 6.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Néhány szó b. Kemény Gábor közgazdasági programmjáról.

XII.

(Gr. Sch. Gy.) A miniszter ur körlevele rámutatva lótenyésztesünkre, mezőgazdaságunk e fontos ágára, kiemeli, hogy az lehanyatlott.

Természetesen, hanyatlásnak indult, mert nem volt semmi gond forditva annak észszerü, helyes fejlesztésére, különösen a parasztok lótenyésztésére és a községek hágóméneire nem ügyelt föl senki; hibás, öröklött hibákkal biró hágó mének, fájdalom, fölös számmal vannak nálunk; tenyésztésről pedig — a szó való értelmében — eddigelő még szó sem volt.

Hintz János, a brassói iparkamara derék titkára, helyesen jegyzi meg, „hogy tulajdonképeni teherállataink sulyosabb munkára nincsenek; e czélra az erdélyi vagy ökröt és bivalt használhat, vagy pedig két ló helyett, — a mennyit különben 20—30 mázsa tehernél is szokott használni, — már 12—15 mázsa teher huzására befogja 4—5 lovát is, melyekre a legnyomorultabb hámszerszámokat rakja föl. Az erdélyi paraszt lovát rendesen szénával, fűvel és szalmával tartja; az ostort tréfásan (!) „zabnak“ nevezi „parasztlova“ számára. Egész nyáron át, a mint az első fűszál kibuvik a földből, a lovakat a községi legelőre hajtják, a mindenféle mulasztások eme szinterére; télen át ellenben összezsufolva szűk, sötét istállókban tartják marhával együtt; az istálló helyes berendezése és tisztántartása tekintetében majd semmi sem történik. Végre az annyira grassáló lólopások, — elősegitve a sok marhavásár és kopár legelők által, — a lovak becsértékét nagyon lenyomják.“

És marhatenyésztésünk ez ágára is az annyira káros legelőgazdálkodás sulyosodik a legnagyobb mérvben; s ha javitni, segitni akarunk ez elhanyagolt állapotokon, akkor mulhatatlanul istállózásra (Stallfütterung) s ezzel kapcsolatban a legelők és rétek intensiv megmivelésére kell törekednünk, azt elősegitnünk. Továbbá jó tenyésztési rendszabályokat kell életbeléptetni, valamint alkotni kell megyénkint marhatenyésztési alapokat, melyekből fedeztetnének azon bizottságok kiadásai (napidijak stb.), melyeknek hivatása lenne mének és bikák tekintetében szakvéleményt mondani.

E pontnál alkalomszerünek tartjuk azt a kérdést fölvetni, ha vajon nem volna-é czélszerü szarvasmarhák számára u. n. törzscsordákat hozni létre megyénkint, még pedig tekintettel bizonyos tenyésztési czélokra s valjon megyei ménesek felállitásával nem lehetne a legjobban és legczélszerübben segitni használható mének hiányán?

Eddigelő kormányaink sok gondot forditottak a lótenyésztésre, de csak a hadsereg lóállománybeli szükséglete szempontjából; azonban már itt van az ideje, hogy a lótenyésztésre, mint egész közgazdaságunk egyik annyira fontos ágára is forditsunk gondot.

A miniszteri körirat megemlékezik a marhavészre vonatkozó egészségügyi rendszabályokról is, azonban fájdalom! nem emliti, hogy nekünk tulajdonkép nincs is államegészségügyi organismusunk s általában nagyon kevés állatorvos van alkalmazva, de ezek számára sincs állategészségügyi szabályzat; egyszóval e tekintetben nyugodt lelkiismerettel állithatjuk, hogy az állami egészségügyi rendészet egészen el van hanyagolva.

Mindezek után, ugy hiszszük, fölösleges is constatálnunk a végső consequentiát, azt t. i. hogy mindaddig, mig jelen hagyományos, de magát rég tulélt legelőgazdálkodási rendszerünk fennáll, nagyobb mérvü s jövedelmező marhaexportra, legalább Németország felé, nem igen számithatunk, mert a marhabevitel megengedését addig, mig a jelen viszonyok fennállanak, nem igen remélhetjük.

— Az országgyülési szabadelvü párt tegnapelőtti értekezletét Szontagh Pál elnök megnyitván, Pogány Károly az osztr. büntető perrendtartás iránt interpellatiót intéz a külügyminiszterhez.

Felvettetvén a berlini szerződés kérdése, a miniszterelnök hivatkozva már tett nyilatkozatára, kijelenti, hogy mihelyt az osztrák birodalmi tanács mindkét házában véget ér e kérdés tárgyalása, maga fogja e szerződésre a ház figyelmét felhivni.

Simonyi Ernőnek a pestis tárgyában beadott inditványára nézve az értekezlet a miniszterelnök felszólalása után abban állapodott meg, hogy ezuttal határozat hozatalát szükségesnek nem tartja.

Kemény Gábor b. miniszter Boros Béninek a magyar borok tárgyában tett interpellátiójára adandó válaszát adván elő, az értekezlet ezt tudomásul vette.

A függetlenségi pártnak az összeférhetlenségi törvény némely intézkedésének módositása iránt küldött üzenetére nézve az értekezlet abban állapodik meg, hogy e tekintetben a kezdeményezést bevárja.

Ezután a Deák-siremlék bizottság tagjaivá kijelöltettek: Bittó István, Baros Gábor, Csengery Antal, Gorove István, Kármán Lajos, Kovách László, Lipthay Béla b., Mihalovics Károly, Szitányi Bernáth, Tisza Lajos.

A zárszámadási bizottságba Jakics helyébe Kussevich Svetozár jelöltetett ki.

Ezzel az értekezlet esti 9 órakor véget ért.

— A jogi és államtudományi tanulmányi és vizsgálati rendszer tárgyában kiküldött enquête szombat esti ülését Tréfort miniszter hosszabb beszéddel nyitotta meg, melyet már közlénk.

Hoffman Pál nem tartja helyesnek a gymnasiális előtanulmányok hiányosságának e helyen való fejtegetését, s csupán a jogoktatásról szól. Ő három szempontból indul ki. Először; a tanrend legyen mentül inkább állandó; másodszor: a jogi tanulmány legyen, mint egyetemi tanulmány rendezve; harmadszor: jogoktatásunk és egyetemeink legyenek német mintára szervezve, a mint ezt Csengery is javasolta. Ezt kimeritően indokolván, a tan- és vizsgálati rendszer részleteire nézve a jelenlegi rendszer következő módositását javasolja: 1. Az államvizsgálatokat az egyetemtől teljesen el kell különiteni. A vizsgálat tárgyai jogtudományi államvizsgálatnál az eddigiek maradjanak, ellenben az államtudományi államvizsganál csak a magyar közjog, közigazgatás és pénzügyi jog, esetleg az egyházjog, mint közigazgatási szabályzat vizsgáltassanak.

2. A jog- és államtudományi tanulmány maradjon négy évi és az ezalatt hallgatandó tantárgyak tekintetében ne legyen más kényszer, mint az, hogy a tanuló ezen évek alatt hetenkint 20 órát, mindannyit a jogi karnál tartozzék hallgatni.

3. Az alapvizsgákat a legszivesebben egészen mellőzné. Ha ez nem fogadtatnék el, a mostani két alapvizsga helyett a második év végén leendő egy elméleti kényszer-vizsgát javasolna; legrosszabb esetben javasolja, hogy az első alapvizsga mostani tantárgyaival a harmadik félév végével legyen teendő, a másik alapvizsga pedig a harmadik év végével.

A szigorlatokat a quadriennium bevégzése után minden más vizsga kimutatása nélkül le lehetne tenni. Arra kell törekedni, hogy a tudorság ne legyen előfeltétele az ügyvédi képesitésnek.

Zádor Gyula, min. tanácsos nézete szerint a két rendszert össze kellene egyeztetni, vagyis az eddig követett és a most annyira felkapott német közt a középutat választani. Maga is azt ohajtja, hogy egyetemileg történjek a jogoktatás és ép azért szükséges, hogy ezt egy évi bölcselet-tanfolyam előzze meg. Az államvizsgákat nem választaná egészen külön az egyetemtől, sőt ebben a tanári elemnek adna tulsulyt.

Trefort miniszter nem akar e tárgyban véleményt mondani, s csak azért szólal föl, hogy némi világot vessen a most annyira elitélt vizsgálati rendszer genezisére.

Szász Károly, min. tanácsos épen nem a miniszter, hanem a saját nézetét akarja tolmácsolni. Általában helytelenek tartja, hogy a mai tanulmányi s vizsgálati rendszer eredményei eszményi mértékkel méretnek, holott a ki azokat az előbbi rendszerrel s eredményeivel hasonlitja össze, nem fogja tagadhatni a haladást. Amaz ellen oly általános volt már a panasz, hogy a bajokon segitni kellett, s a miniszter, mint correctivumhoz volt kénytelen a mai szigoru vizsgarendszerhez nyulni, melynek jó következményei nem is maradtak el. Nézete szerint a világ minden egyetemén csak a kisebbség az, mely önzetlenül lelkesedik a tudományért s tudásvágyból tanul; a nagy többséget az élet és a kenyér szüksége viszi az egyetemre.

Szerinte Csengery vádjai kemények, jövőre való tervei pedig nagyon ideálisak. Azt sem tartja helyesnek, hogy mindenben a németekhez akarunk alkalmazkodni.

Csengery Antal Szász beszédére tesz megjegyzéseket és védi a maga álláspontját.

Minthogy az enquete tagjai közül még többen akarnak szólani, az idő pedig előre haladt, Trefort miniszter az ülést bezárja.

— A képviselőházi pártokról a következőket közli a „P. N.“: A pártokon kivüli képviselők clubjának elnöke b. Bánffy Albert, alelnöke gr. Wenckheim Frigyes, jegyzője Zay, igazgatógazdája gr. Nemes Nándor. Legujabban Hodossy Imre és Mihályi Péter léptek be e clubba. Az egyes képv. clubok rendes s igy képviselő tagjainak száma jelenleg a következő: Az országos szabadelvü körben 223, egyesült ellenzéki 71, szélső baloldali 65, párton kivüli 35. Ezeken kivül van 14 képviselő, a ki egy clubnak sem tagja s 3 nemzetiségi. A horvát képviselők e számokba nincsenek betudva.

— A büntető eljárás, melyről ismételten forgalomba került azon hir, hogy elkészült, s csak a törvényhozás elé való terjesztésre vár, mint a „N. H.“ értesül, csak most van a tervezés stádiumában, ugy hogy, ez idő szerint, csakis az alapelvek tekinthetők megállapitottnak. Ez elvek, melyek alapján büntető eljárásunk teljes codificatiója tán nem fog már sokáig váratni magára a következők: Rendes biróság; az esküdtszékeknek a büntető-ügyekből való kizárásával: Az esküdtszékek sajtóügyi competenciája érintetlen marad. Szóbeliség és közvetlenség, a két kir. tábla decentralisatiójával. Védeljárás. A személyes szabadság szabadelvü oltalma, a vizsgálat első mozzanatától kezdve. A védelem szabadsága és a váddal való egyenjogusága a büntető per egész tartama alatt. Ez elv csak a vizsgálat stádiumában szenved némi korlátozást. Egy fellebbezés közvetlenséggel. Magától értheto, hogy a nyilvánosság büntetőeljárásunk kiegészitő részét fogja képezni.

— Az osztrák miniszterválság. Ő felsége tegnapelőtt Taaffe grófot magánkihallgatáson fölszólitotta a kabinet ujjáalakitásának átvételére. Taaffe kijelentette, hogy kész a megbizásnak megfelelni, ha a pártférfiakkal tartandó értekezletei a kormány-alakitást lehetségesnek tünteti fel, mire nézve kikérte ő felsége meghatalmazását. — Miután Taaffe gróf az uralkodó ebbeli meghatalmazását kinyerte, ma Rechbauerrel, Pretissel, Stremayrrel és Horsttal értekezett a kabinetalakitás felől. Ez idő szerint alapos kilátás van arra, hogy Taaffe gróf referálván értekezletei eredménye felől, legfőbb helyről formaszerüen megbizást nyer a kabinet-alakitásra. A legnagyobb nehézséget a belügyminiszteri tárcza betöltése okozza, melyet, ha Stremayr azt elfogadni vonakodnék, ideiglenesen maga Taaffe gróf fog átvenni. Kereskedelmi miniszterré Schwegel báró udvari tanácsos van kiszemelve.

— A szerb skupstina tegnapelőtt Nisben befejezte tanácskozásait, miután a zsidókérdést is a berlini szerződés értelmében elintézte. Risztics kormánya teljesen megszilárdult, s Bécsben, mint onnan irják, most arra számitanak, hogy a szerb kormány végre hozzáfog ama vasuti és kereskedelmi ügyek tárgyalásához is, melyekre nézve monarchiánk és Szerbia közt Berlinben tudvalevőleg előzetes szerződés köttetett.

A macedoniai fölkelés. Tirnovából január 30-ról távirják a „Times“-nek: A macedoniai fölkelésről érkezett hirek tudatják, hogy a hó mind a fölkelőket, mind a törököket a hegyek közé zárta, mindkét fél a melegebb időt várja, hogy az operátiókat ismét megkezdhesse. A régi török lakosság Tirnova városnak majdnem felét foglalta el, de a visszatérteknek nagyobb része birtokait eladja, s készül török területre kivándorolni.

Külföld.

Párisból irják febr. 1-éről: Gambetta, miután a „République Française“ főszerkesztőségéről lemondott s azt barátjának Spullernek adta, a Bourbon palotába teszi át lakását, hova már a

---

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

A pestisről.

Közli: L. Bodor László.

(Folytatás.)

Pray szerint Kr. után 47-ben Tatárországban eddig ösmeretlen férgek lepték el a vetéseket, mindent fölemésztettek. Erre nagy éhség és pestis következett, marhadöggel.

Alstedius szerint Kr. u. 70-ben Rómában pusztitott a pestis.

Spanger András szerint, 252-ben „egész világon“ pestis dühöngött. Eusebius szerint tartott 254-ben is, főként Alexandria és Egyiptomban pusztitott, Orosivus irja, hogy tán 3 éven át tartott a pestis, nem volt római provinczia, nem város, hol a pestis ne pusztitott volna. Celtennél következőket olvassuk ez évek csapásairól: Decius idejében egész világon az emberiséget iszonyu isten haragja sulytá: mert föld és tenger szünetlen gőzölgött, a szelek a folyók és tavakról nedvesen jöttek, mindenfelől döghalál és más gyógyithatlan betegségek, melyekben számtalan ember elveszett, sokan temetetlen maradtak. A pestis Aethiopiából nyugatra terjedett, minden várost meglátogatott; tizenöt évig tartott. Nem csak a gunya által, hanem még a „reá nézésről“ is ragadott a pestis, a betegségtőli félelem miatt sok hulla temetetlen maradt. (l. 212.) Zozimus szerint a testen kelevények keletkeztek, melyek főként a szemet támadták meg és sok embert megbénitottak. (Tehát nem végződött még az ázsiai pestisnél sem minden eset halállal.) Ez a pestis tizedelte meg Valerian sergét is.

Orosivus szerint 480 és 481-ben Rómában roppant pestis ütött ki, melynek iszonyatosságát leirni — mondja ő — nem lehet.

Pray szerint 426-ban, midőn a Hunnok tábora Konstantinápoly alatt volt, vezéröket Rugast a menykő megütötte s azután a pestis a sereg nagyobb részét elpusztitotta, Az égből hullott tüzek is sokat megöltek. Isidorus szerint mikor a Vandalok, Alanok Spanyolországba beütöttek (446), oly éhség lett, hogy az emberek ember hussal táplálkoztak. Erre pestis ütött ki. A vadállatok annyira megszokták az emberhust, hogy az élők se voltak miattok biztonságban. Justinianus 12-ik évében (543) Zohrób szerint (tán Árméniában) oly borzasztó pestis ütött ki, minőre emberek nem emlékeztek. 570-ben Keleten ismét pestis, Massuet szerint Justinianus 30 év, 7 hó és 10 napi császársága után (565) a pestis Italiában kitör, áthurczolják Franczia- és Németországba, ezt megelőzőleg, 558-ban, kemény biztos tél után, hogy a Duna jege mindenütt befagyott, midőn a Hunnok Thracziát pusztitották, dögvész ütött ki, mely a nép egy részét elragadta (pestis). 589-ben a Tiberis kiönt, elárasztja Romát, erre szükség és pestis következett. Tristanus Colchus Greviusban olvassuk, hogy 1599-ben egész Afrikát pestis lepte el, ezt megelőző évben pedig Umbertus Locatus szerint, a Longobardokat tizedelte meg a pestis. Franczia országban, 541. és 590-ben uralkodott pestist bizonyos ragályos betegség előzte meg, melyek varioták, miliunák, coral pustulák elnevezést kaptak. Ezek leginkább gyermekeket ragadtak el. A burgundi királyné Austrigildis is e betegségben halt el.

Hugo Cretius Agathea szerint, a Narses vezér alatt folyt Romai-Goth háboru idejében, miután az Ulemánok Olaszországba törtek, s Lentharis vezérök alatt Velenczéhez érkeztek, kiütött közöttük a pestis. Ezt némelyek az időjárás viszontagságának, ő pedig az isten büntetésének tartotta. Maga a vezér: Lentharis, mint eszeveszett dühös fetrengett a földön egész teste reszketetett, borzasztó kiabálások között turta a habot, melyre dühe oly magasra hágott, hogy karjairól a hust lerágta. A legnyomorultabb halállal mult ki. Mások is haltak számosan. A betegség lázasan folyt le, fő nehézség és deliriummal.

Paulus Vornefridus irja, hogy 593-ban üstökös jelentkezés után Ravéniában pestis pusztitott. Ezután Verona környékén szedte áldozatait. Az égen vér-jel, véres dárdák és szokatlan fény mutatkoztak.

Basnagius szeriut 589-ben a Tiberis kiáradt. Romát és vidékét elöntötte, s a bekövetkező évben pestis ütött ki, Spangár is emlitést tesz e pestisről, avval a megjegyzéssel, hogy Szent Gergely pápa a boldogságos szüz segitségével csillapitotta le.

Bonfinius szerint 568-ban egész Olaszországban oly pestis uralkodott, hogy egy ház sem volt attól ment. Földmivelés, ipar és kereskedelem pangott. A pestist nedves év előzte meg.

595-ben rosz termő év és éhség után egész adriai tenger mellékén pestis uralkodott. Az egen véres dárdát és éjjeli világosságot észleltek. (Bonf. pag. 149.)

585-ben legiszonyubb pestis az egész világon. Különösen Ligúriában pusztitott. Pál történész beszéli, hogy az emberek ijedtökben eszeveszetten házaikat elhagyták, berkekbe rejtőztek, miből az következett, hogy a földek miveletlen maradtak. Egész éjjel kürt szó és seregek lépdelésének moraja hallatszott, pedig sehol semmi nyomuk sem volt. (Suppl. Chron. Bergamensis venet.)

E pestis Olaszországból indult ki, s megelőzöleg a Tiberis rendkivül kiáradt, ugy, hogy a várfalakon felul hatolt be; a viz eltakarodván, a föld sárrá és pocsolyává vált, a vetések elsodortattak. Igy eredett az „ingvenaria pestis“, mely nehány nap alatt több ezer embert elragadott. Maga a pápa is abban halt meg. Az uj pápa: Gergely összehivta a népet, bűnbánatra buzditotta, és hét rangu litániára gyüjtötte össze a népet, s midőn pedig minden kor és rangbeliek roppant számmal összegyültek volna, a pestis oly kegyetlenül csapott a tömeg közzé, hogy egyetlen óra alatt, az imádkozó és térdelő tömegből 70,000-en haltak el. A halál oly hirtelen jött, hogy prüszszentésre vagy ásitásra is kifutott a lélek az emberből. Állitólag ez időtől veszi kezdetét az a szokás, hogy tüszszentés után „isten segély“-t mondanak.

541-ben kezdődött az a pestis, melyet Procozius és Enogrius mint szemtanuk irnak le. Legelőbb Egyptomban mutatkozott, onnan Palestinába s tovább hurczolták. Mindenkit meglepett a kór nem, életmód különbség nélkül, minden éghajlat alatt. Némely ország népessége felényire olvadott. Olaszországban minden mesterség, földmivelés szünetelt; barom csordák pásztor nélkül kóboroltak szanaszét, egész városok ürültek ki a lakosoktól, csak a kutyákat lehetett látni az utczákon, nem volt ki eltemesse a halottakat. Konstantinápolyban naponta 4—10000 ember halt el. Különös, hogy a pestis némely helyen minden indictiónak második évében fellépett, például Antiochia 60 év alatt 4-szer szenvedett miattta. (Sprengel 2 db, 270 lap.) A betegség előjele levertség, félénkség és kétségbeesés volt. A betegek szüntelen rémeket láttak (bizonyosan a delirium tartama alatt), bezárkoztak. Az ilyenek rendesen elhaltak. Másoknál előbb gyenge láz mutatkozott, annyira minden komolyabb jelleg nélkül, hogy az orvosok nem ösmerték fel a bajt, de másnap bubok támadtak a honaly vagy fülek háta megett. Némelyek álomkórságba estek, mámorban látszodtak feküdni, minden emlékező tehetségöket elveszitve. Sokan egészen dühödtek voltak és eszeveszetten futkostak a mezőkön. A tagok, éles fájdalmak között csakhamar megfenésedtek. Sokaknál a testen csak fekete foltok ütöttek ki, és ilyenek egy óra alatt rendesen elhaltak. Mások erős vérhányás közt haltak el. Betegek azonban gyógyultak meg. Azok, kiknél a bubok jóféle genyedésbe jöttek. Gyógyulás után némelyek nyelve megbénult. Antiochiába a betegség némelyeknél a szemek elveresedésével, az arcz felpuffadásával vagy hasmenéssel kezdődött.

557 és 58-ban ismét kitört a pestis. Okul szolgált a mindenfelé duló háboru és néplázadás.

676-ban Rómában ütött ki a pestis, Paulus Varnefridus szerint.

Spanger szerint 600-ban, midőn a hunnok meggyujtották szent Sándor templomát, az isten reájok rettenes döghalált bocsájtott, ugy hogy magának Chagárnak 7 fia egy nap halt bele. (Pray 599-re teszi.)

601-ben a szokatlan nagy hidegnek tulajdonitják, hogy a pestis kitört.

675, 76- és 77-ben roppant sok esőzés és árvizek után pestis pusztitott.

Bonfinius irja: hogy miután Theodosiust Leo elmozditotta a császárságból s a Saraczenok a dunamelléki bolgároktól megverettek, Konstantinápolyban a pestis 300,000 embert elragadott. (pag. 158.) Ez idő körülbelől 716-ra esik. Ez év még arról nevezetes, hogy a Tiber rendkivül kiáradt, házakat sodort el Rómában, továbbá Cedren szerint Krajnában oly kemény tél volt, hogy a földet 100 napig nem lehetett látni. E miatt a Szolimán serge meg lett rongálva. Más adat szerint a pestis Konstantinápolyban 727-ben uralkodott, de e szerint is való, hogy 300,000 ember halt el, és a járványt a saracenok 3 évi ostroma idézte elő. (Suppl. Chronica. Bergomensis Venetus. 1503.)

(Folytatása köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

jövő héten átköltözik. — A köztársaság elnöke pedig az ujabb intézkedések szerint állandó lakást nem Versaillesben vesz, hanem az elyzéei palotában. — Megválasztatásának estéjét Grévy demokratikus egyszerüségben töltö. Midőn a gratulálók visszavonultak, oly gyorsan elhagyta a versaillesi kastélyt, hogy a zsandárszázad, ki előtte tisztelegni akart, már nem találta ott. Két testvéröcsecsével, egy jó barátjával, Wilson képviselővel, kabinetfőnökével és titkárjával a hotel des Reservoirsba ment, s ott külön szobában vacsorált meg. Azután 11 óra felé a vasuthoz ment kisérőivel; itt az állomásfőnök külön vonatot ajánlott fel neki, nem fogadta el, hanem barátaival a legközelebbi helyi vonatnak egy külön fentartott coupéjába lépett, mely éjfélre Párisba szállitotta.

—

Az angol parlament hir szerint e hó 13-án fog megnyittatni, még pedig trónbeszéd nélkül, csak Beaconsfield és Northcote lordok fognak a két házban nyilatkozni a kormány politikájáról. Az előterjesztendő törvényjavaslatok közt legfontosabb az, mely a költségvetésben mutatkozó deficitet kölcsön utján javasolja fedezni, a mi 1860 óta nem történt. Tervezi továbbá a kormány a választói jog kiterjesztését, mi által a szabadelvü pártot fosztja meg egyik fő fegyverétől és tervezi az irlandi közép- és felső oktatás szabályozását, mely kérdésnél Gladstone kormánya hajótörést szenvedett.

—

A kelet-ruméliai bizottságban mult hó 24-én inditványt terjesztett elő Kállay, Ausztria-Magyarország meghatalmazottja, hogy hivja föl a bizottság a nagyhatalmak figyelmét azokra az akadályokra, a melyeket az orosz hatóságok görditettek a bizottság elé Kelet-Rumélia pénzügyeinek rendezésében. Ez inditványt az angol, franczia és török meghatalmazottak támogatták, az orosz meghatalmazott ellenezte, a németek és olaszok pedig nem szavaztak.

Ezen inditvány szövege a Standard filippopoli levelezője szerint ekképen szól:

„Ámbár szivesen elismeri a bizottság, hogy az orosz hatóságok működésétől egészen független akadályok voltak okai, hogy a háborut közvetlenül követő időszakban rendszeres formába nem öntötték Kelet-Rumélia közigazgatását, de az európai bizottság sajnálattal jelenti ki, hogy mult évi okt. 17-én tett nyilatkozata óta, a melylyel hozzáfogott a tartomány pénzügyeinek rendezéséhez, nem részesült az orosz közigazgatásnak azon erkölcsi és anyagi támogatásában, a melyre joggal számitott, és a mely egyedül képesithetné azon kötelesség teljes végrehajtására, a melyet a berlini szerződés 19. czikke rótt reá. Az európai bizottság tudatva ezt a cabinetekkel, bátorkodik utasitást kérni, hogy teljesen végrehajthassa a 19. czikket.“

—

A német birodalmi gyülés uj ülésszakának kezdetéig még csak 14 nap van. Bismarck ismét nagy küzdelemnek áll előtte. Mint a „Pol. Corr.“ berlini levelében olvassuk, a herczeg el van határozva, egész szellemi erejét latba vetni, hogy megvalósithassa vám- és adóreformprogrammját. Nem fogja ebben őt visszatartani a sajtó és a birodalmi képviselők egy részének ellenzése. Bismarck azt tartja, hogy „a németnemzet geniusa ez esetben is megtalálandta az utat, mely boldogulásának czélja felé vezet.“

Német politikai körökben nyugodtan és előitélet nélkül nézik a franczia válság végbementét. Némi személyes garancziát láttak MacMahon elnökségében, ki nem engedte propagandisticus szellemben hatni a köztársaságot; azonban most a radicálisabb és liberalisabb elemeknek inkább előtérbe lépése által az a haszon hárul Németországra, hogy a Vatikan most már indittatva érezni fogja magát nagyobb közeledést tenni, mint eddig, a német kormányhoz egy bizonyos vivendi modus megállapitása végett állam és egyház között. A pápa tett ugyan ezelőtt is, de csak indirect lépéseket: ilyen legujabb encyklikája és Melchers volt érsekhez intézett levele. De a német kormány mind ezt nem tekinthette elég biztos alapul sikerrel biztató tárgyalások direct megkezdésére és sokkal több súlyt fektetett volna arra, ha a pápa az egyházi functiókat tényleg folytató német kath. főpapsághoz intézett volna oly iratot, melyben megszabja nekik a directivát, melyet az államhoz való viszonyokban szem előtt tartsanak.

Az elnökválasztás a franczia congressusban.

30-ikán délután gyültek össze a két kamara tagjai közös congressusba. Az elnöki széket Martel, a senatus elnöke, a jegyzői székeket pedig szintén a senatus jegyzői foglalták el, mint ezt a törvény ily esetekben megállapitja.

Martel elnök: Van szerencsém a nemzetgyülésnek a levelet felolvasni, melyet a köztársaság tábornagy-elnöke a senatus és a kamara elnökéhez intézett. (Felolvasta az általunk már szó szerint közölt levelet.)

Most felolvasom azon alkotmánytörvények szövegét, melyek alapján a jelen nemzetgyülés összejött. (Felolvasta az 1875-ki alkotmány 2., 7. és 11. pontjait, melyeket már szintén közöltünk.) Ezennel megalakultnak nyilvánitom a nemzetgyülést. A köztársasági elnökválasztás azonnal megkezdődik. A szavazás névszerinti, mindenki — a szószékről fog szavazni. Mielőtt a névszerinti szavazást megkezdem, 36 szavazatszedőt és 12 póttagot kell kinevezni, kik a szavazatokat megszámlálják.

Sarlande: Elnök ur szót kérek. (Felkiáltás: Nem szabad.)

Gailly: E pillanatban minden vita ki van zárva.

Sarlande: Meg akarnám kérdezni (Felkiáltás: Nem szabad.)

Martel elnök: Nem öné a szó.

Sarlande: Vajjon az uj elnök hét évre választatik-e? (Felkiáltás: elég, elég — nem öné a szó.)

Sarlande: Ugy nem vagyunk felvilágositva a szavazatra nézve, melyet adni akarunk. Az uj elnök (nagy zaj balról) hét évre (nagy zaj) vagy csak azon időre választatik-e, mely 1880. nov. 23-ig tart?

Dufaure miniszterelnök: E kérdésre a válasz ben van az alkotmányban.

Martel: Sarlande ur, nem öné a szó s fölkérem távozzék a szószékről.

Sarlande: (nagy zaj): Meghajlom az elnök tekintélye előtt, de fenntartom a kérdést.

Gavardie (a szószékre lép. Balról nagy zaj: Önnek nincs joga szólani.) Megengedik? (nem nem, zaj balról.)

Ondet: Választásról és nem vitáról van szó.

Camille Séc: Az alkotmány tiltja szót emelni.

Gavardie: Uraim (nem, nem, balról — engedjék szólani — jobbról; nagy zaj) Ragaszkodom jogomhoz.

Martel: Gavardie ur állhatatosságával szemben kérem a nemzetgyülést, engedje meg neki, hogy kérdését előadhassa. (Balról: nem. Itt nincs mit kérdezni.)

Deschanel: Az alkotmány azt mondja, hogy a szavazás azonnal megkezdendő.

Martel: Gavardie ur azt akarja a nemzetgyüléstől kérdezni, nem kell-e előbb a köztársaság elnökének lemondását az önök elfogadása elé terjeszteni. (Nem, nem — zaj.)

Ratier: Ez alkotmányellenes.

Guichard: Az alkotmány nem mondja: (Hangok; csak tudomásul kell azt venni.)

Martel: Nem átallom azt hinni és ki is mondani, hogy a nemzetgyülésnek nem szükséges előzetesen határozni Mac Mahon tábornagy lemondása felett; de ha Gavardie ur ragaszkodik hozzá, ha nem azt hiszi, hogy a nemzetgyülés e pillanatban ugy szólván választótestület, (Helyes, helyes — balról.) mely az urnához van hivatva lépni és semmi mást nem tenni, ha — mondom — Gavardie ur ragaszkodik ehhez, ugy megkérdezem a gyülést s ez fog felette határozni.

Gavardie: Uraim . . . (balról: nem, nem, önnek nem szabad szólani. A szavazásnak vita nélkül kell végbe mennie. Jobbról: kérdezzék meg a nemzetgyülést.)

Gambetta: Mi az előzetes kérdés fölvetését kivánjuk.

Gavardie: Nem öné a szó Gambetta ur. (Ohó — zaj balról.) Csak az elnök vezetheti a vitákat. Ön itt nem dictator. (Nagy zaj és ellenmondás balról.)

Marcelin Pellet: Önnek nincs joga társait sértegetni.

Gambetta: Fölteszem az előzetes kérdést. (Balról helyeslés.)

Cuneo d'Ornano: Ime! ilyenek a liberalisok!

Gavardie: Szót kérek az előzetes kérdés tárgyában.

Martel: Gavadie ur nem öné a szó.

Gambetta: Mi választó testület vagyunk. Kérem az előzetes kérdést vita nélkül (Hangok: igen, szavazzunk.)

Martel: Fölteszem az előzetes kérdést. (A szavazás felállás utján történik.) A ház ellenzi a vitát. (Hangok balról: Az ellenpróbát kérjük.)

Elnök: megtettem. Erre megválasztatnak a szavazatszedő bizottság tagjai. Elnök folytatja: Mielőtt a választást megkezdjük, felolvasom az 1875. február 25-diki törvény idevágó második pontját, mely igy szól: „A köztársaság elnöke absoolut szótöbbséggel választatik a nemzetgyüléssé egyesült senatus és képviselőház által. Az elnök hét évre választatik. Ujra megválasztható.“

Erre meg akarják kezdeni a szavazást.

De la Bassetière: Szót kérek. (Balról: nem, nem, szavazzunk.)

Le Royer: Kezdjék meg a nevek felolvasását, szavazzunk. (Jobbról: engedjék beszélni.)

Elnök: Most megkezdődik a szavazás. A jegyző urak felolvassák a névsort.

Haentjens: Tessék megmondani, melyik betünél kezdődik a szavazás?

Elnök: A sors fog határozni. (T betü huzatik ki.) A szavazás 2 óra 5 perczkor kezdődik. Scheurer-Kestner jegyző olvasta a névsort. Midőn Dufaure a szószékre lép, hogy szavazzon, a centrum és baloldal padjairól kétszeres taps nyilvánul. A szavazás folyik. 6 óra 25 perczkor a névsor első felolvasása véget ér.

Elnök: A névsor másodszor felolvastatik. Ez megtörténik. 6 óra 60 perczkor elnök a szavazást befejezettnek nyilvánitja. A szavazó jegyek megszámláltatnak s azután ogy meltékteremben a szavazatszedő bizottság által megolvastatnak. Az eredmény 7 óra 50 perczkor közöltetik az elnökkel.

Martel elnök: A választás eredménye következő: A szavazók száma 713, fehér vagy érvénytelen szavazó jegy 44, érvényes szavazat 670, absolut többség 336. Kaptak: Jules Grévy 563, Chancy tábornok 99 szavazatot. Minthogy Grévy ur az érvényes szavazatok absolut többségét megkapta, ezennel kikiáltom őt hét évre a köztársaság elnökévé. (Hosszan tartó tetszés nyilatkozatok balról s a középen. Számos képviselő feláll s azt kiáltja, éljen a köztársaság!)

Gaillard (a jobboldalhoz fordulva.) Önök Chancy tábornokra szavaztak a nélkül, hogy felhatalmazását kikérték volna. Ha ezt megteszik, ő megtagadta volna beleegyezését. (Nagy zaj jobbról, helyeslés balról.)

Elnök: A miniszertanács közölni fogja Grévy urral a nemzetgyülés eldöntését. A nemzetgyülés befejezte feladatát; a jelen ülés jegyzőkönyve azonnal fel fog olvastasni. (Bernard jegyző felolvassa a jegyzőkönyvet, melyet a gyülés észrevétel nélkül elfogad.)

Elnök: az ülést berekesztettnek nyilvánitja. A tagok 7 óra 45 perczkor távoznak, éljen a köztársaság! kiáltások közt, melyet azonban csak a baloldal tagjai hangoztatnak.

BELFÖLD.

(Sámsond védangyala.)

Mező-Sámsond, 1879. február 2.

Nem tehetem, hogy a „Kelet“ mélyen tisztelt olvasó közönségével vidékünk' s közvetlenül községünk védangyalát meg ne ismertessem.

Midőn a kormány az iskolák helyreállitását elrendelte, midőn annyi községi iskolát, vagy jobban mondva palotákat állitott, minden felekezet sietett ugy a hogy saját oskoláit ujitani czélszerüen és a kivánalmakhoz képest berendezni. Mindenütt megvolt a jóakarat, azonban anyagiak hiányában ezen jóakarat sok községben hajótörést szenvedett. Több helyen voltak jóltevők, kik tehetségükhöz képest segitettek e bajon, vidékünk és községünk talált egy védangyalt Bethlen Istvánné, szül. Teleki Ilona grófnőben, ki felfogva a kor igényeit, a helybeli ev. ref. népiskolát czélszerüen berendezte s annak szükségleteit ismert bőkezüségével most is fedezi. Jól átlátta a kegyes grófné, miszerint az iskola ha meg is van, jó tanitó nélkül mit sem ér, gondoskodott egy jó tanitóról, gondoskodott annak illő dijazásáról, ajándékaival, a tanitónak nemcsak anyagi helyzetén segitett és segit, hanem azok által a tanitó szorgalmát, kitartását is felvillanyozta.

Nem feledkezett meg ez angyal az iskolában járó gyermekekről sem, midőn valláskülönbség nélkül évenkint a tizenkét legszegényebb sorsu tanulót ruhával, a többieket pedig tan- és irószerekkel ellátja. Megható volt látni, midőn a kiruházott és mindennel ellátott kisded sereg kedves védangyalukhoz a grófnéhoz sietett hálaadójukat leróni, nem annyira szavakban, hanem forró könnycseppben róva le a legszebb adót, a gyermeki sziv örökké tartó hálaadóját.

De nemcsak a népoktatás terén lép a grófné fel, mint a jótékonyság angyala, hanem a közéletben is. Hány szegény család-, hány özvegy és árvának jóltevője e nemes hölgy? Jótéteményeit fennen hirdetik azok, kikkel érezteti. Midőn a tél a szegényt házához köti és ez által kenyérkeresetére képtelen, ki segit, ki enyhiti éhségét? egyedül Sámsond védangyala, ki jóllehet, hogy Kolozsvárt tölti az idén a telet, de onnan sem feledkezik meg pártfogoltjairól.

Fogadja a nemes grófné a távolban is e község minden egyes lakójának köszönetét, velünk éreztetett jótéteményeiért, kérjük legyen ezentul is mint eddig egyesek és az egész községnek jóltevő angyala, nagynevü elődeinek méltó unokája.

A „Kelet“ tisztelt olvasói tudom, hogy velem együtt e szegény hazának sok ily derék honleányt kivánnak. J . . . y.

Szőllőmivelésünkről.

Gy.-Fehérvár, 1879. jan. 31.

Kis honunknak egyik legjelentékenyebb szőlőtermelő földén lakunk. Éjszaknyugatról huzódik felénk a per eminenciám nevezett Hegyalja s nyugat felé ép városunk alján végződik. Délkelet felé a Marosan tul a legtermékenyebb szőllőhegyek terülnek el.

Mi ugyszólván a szőllőtenger közepén fekvő száraz sziget lakói vagyunk.

Egyfelől Krakkó, Czelna, Bocsárd, Igen s a mi elő, hátsó és rózsa-mállunk által, másfelől Daj, Herepe és más hirneves telepek által vagyunk körülvéve, ennélfogva a földrajztudó előtt két előnyben részesülők vagyunk:

1-ször, hogy van okszerü szőllőgazdaságunk és tervszerü szőllőrendészetünk;

2-szor, hogy kitünő borokat iszunk olcsó pénzen,

Oleum et operam perdidi! Boldog Isten, mit nem képzelnek rólunk azok a külföldi németek, franciák meg anglusok, kik zamatos borainkat élvezettel iszszák.

Ép az ellenkezőn állunk. Szőllőmüvelésünk őseinktől ránk maradt ereklye, melyet ódonsági mezében őrizünk.

Szőllőrendészetünk avagy szabályrendeletünk az — nincs.

Hogy a külső rongálások és lopásoktól annyira a mennyire óva vagyunk, azt népünk erkölcsiségének, jobban mondva annak köszönhetjük, hogy a tömeges szőllőbirtokok mellett az egyes károk, lopások elmosódnak. Rendőri szempontból a közigazgatási hatóságek rendszerint gyenge őrködése alatt állunk és a mezei rendőrségi szabványok szerint kapjuk az igazságszolgáltatást.

Hogy jó bort innánk — az merő koholmány. Van ugyan kitünő fajborunk. Találhatni is némely gazdánál, de a piaczra a mi jön, az vagy rosz „csiger“, ifju „karczos“. agybántó lőre; savanyu „kocsis“ vagy „vegyés„zi „pancs“, technikai „zagyvalék“.

Tessék főfájást és gyomorbántalmakat vásárolni.

A spiritizmus, alcoholismus, az alchymea retortalis bűvészete sehol sem virágzik ugy, mint nálunk.

Hogy olcsón veszszük borainkat, azt ne merje szemembe mondani senki, mert Hadesre mondom érzé kenyen megbüntetem, adván neki és kiitatván vele: egy hegyaljai pezsgőt.

És honnan ered e visszás állapot? Két forrása van. Egyik az, hogy nincs hegyszékünk, nincsenek művelési, üzérkedési s rendészeti szabványaink; a másik az, hogy nincs pénzünk és nemzetgazdászatilag tárpéi ugrásokat teszünk.

Midőn ugyanis Aeolus szelei és Neptun vizei a splendidus sol-lal, Jupiter hőt árasztó csillagával mérsékelt iparüzési pactum conventiumot kötnek és a jó anyaföld meghozza áldását, akkor leszedjük hirtelen és tuladunk rajta frissen.

Gazdáink alig várják, hogy a válogatás nélkül összehordott s kiugrott (kiprérelt) szőllőfürtök nedüjét elliferálják. Rendesen kiforrása előtt már eladták és leülepedése előtt döczögő társzekereken beszállitják azt.

Nem vehetjük ki a nagyobb kiterjedésü szőllőbirtokosokat sem. Gazdagabb, előkelőbb lévén, az őszi-téli évadra sok pénz kell és talán már lejárt váltók is fenyegetnek a láthatár borongó tájain.

Igy eshetik meg, hogy valóságos rizlingit, vagy illatos muskotályt árultak az idén is vedrét 50 krért: szüret utánpár hétre a legfinomabbat 65—70 krért.

Igy lehetett az, hogy a kitünő herepei bor ára, Herepéről beszállitva a vasutnál 40 krért volt kapható. És még igy is sokan panaszkodtak vevő hiánya miatt. Haj! a szegény falusi szőlőbirtokos alig győzi a betáblázott kötvény után fizetni a 8 percentes idő előttről származtatott vérdijat, az uzsorát.

És daczára ez olcsóságnak és daczára, hogy csak helyben 6—800.000 veder került eladásra, mondhatom ép mi kapunk legrosszabb bort.

A nagyobb része borainknak a Bárczaságot, Székelyföldöt és Moldva-Oláhországot áraszszák el. Legjobb vevők az idén is a brassói és az oláhországi üzérek valának.

Alig hiszem, hogy az a rumén bojár vagy bevándorlott indogermán faj az Olt vize mellett drágábban fizetné meg asztali borát, mint mi, kik a forrásnál alig három deciért 12—15 krt fizetünk.

Hogy pedig parájáért jobbat iszik, arról személyes meggyőződésem van. Ittam én Galaczon és Jassyban külföldi ó-bort egy fél lée-ért (20 krczár) másfél meszelyt, melyet itthon 60 krért sem kapok meg. És midőn kérdém az ó-zamatnak szülőlyét, azt felelé nekem a morva származásu vendéglős, hogy azt Erdélyből és Versetzről hozza egy lengyel zsidó. És találtam is Foksánban egy lengyel zsidót, kinek százával volt a hordója a legnemesebb szőke hegyaljaiból és medgyesi fekete-vörösből. Természetesen 7—8 éves bort mért s közvetlen az ivószobába szolgáló pinczesjtón szállitja fel a bort, minden meszelyért a négy öt öles pinczébe fut le a hágcsón, ugy hogy nyáron valódi jeges-tüzet ihatni ott.

Hasonló visszáságok kikerülése czéljából helyben egy hegyszéki szabályrendelet tervezetik.

A munkálat kész és legközelebb elő fog terjesztetni a szőlőtulajdonosok nagy gyülésének s igy felkerül a miniszteriumhoz megerősités végett. Fájdalom! rendszeres törvényeink hiányában, ilyen társulati-egyleti alapszabályos tervezethez kell folyamodni.

Tudtommal ez lészen Erdélyben a legelső: hegyszék. Daczára, hogy itt már sokat emlegettetett, még itt is sok bámészkodik rajta és kérdi, hogy hát az minő fán terem s miféle vadgyümölcs az?

Természetesen nagyon nehéz egy minden oldalra kiterjedő szabályrendeletet alkotni, nem ugyan a szövegezés s helyes elv hiányából, hanem azért, mert nagyrészben a magánjogi és büntetőjogi viszonyokba belevág és a régen elkivánt osztrák codex uralma alatt nagyon nehéz egy simulékony középutat találni.

Hozzájárul még ehhez részben az uj kereskedelmi törvény és az ipartörvény is, melyek által a borkereskedésnek és a korcsmai kimérésnek gátot vagy akadályt vetni, de sőt korlátozni sem lehet. Igy kerül a jó bor a piaczról be a raktárba, honnan vignettákkal, etiquettel ellátva kerül ki ujra a forgalomba és igy méretik mindennemü vegyes és változó czéggel ki a korcsmák és vendéglőkben.

Mig mi itt a forrásnál vegyileg elkezelt bort iszunk, mindenik palaczk, vagy czelnai, vagy bocsárdi, vagy előmáli, rózsamáli, addig Németországban név, felirási sujtások nélkül isszák a tiszta hegylevelet s ékes jodler rithmusokban dicsérik finom szőlővesszeinket.

Tudomásom van — közvetités folytán — arról, hogy például a drezdai udvarnál a Magyarátról és Pankotáról küldött s savanyusága és könnyüsége miatt Magyarországon kedvelt fehér bornál többre becsülték a Hegyaljunkról küldöttet, de a szállitás még egy udvarmesteri kebelt is megriasztott.

A jelző bárczával (nem találok hirtelen jobb kifejezést a palaczk etiquette-jére) mennyi visszaélés követtetik el, azt egy fogásra el sem lehet mondani.

És a valódi fajbort, nemes nedvet árulót, az igazi védjegygyel (talán ez megfelel a „vingnette“-nek) birót leszoritja a térről a humbug ellene pedig semmi sem védi. Törvényünk van a tulajdonnév egyeduralmáról s védve van a lajstromozott czég, de hogy a szőlőföld, a hegyoldal drága hire védve legyen, azt hasztalan keresem kereskedelmi vagy egyéb törvényeinkben.

Ajánlom ezt az uj kereskedelmi miniszter ur figyelmébe. Igaz, hogy kissé nehézkes a felügyelet, de lehet módot találni reá.

Elismerem, hogy Francziaországban is fordulnak elő visszás dolgok, de büntetendők nem, mert jó s nevének megfelelő bort árulnak. A rajnamellékieknek szigoru szabványaik vannak s otthon nem is hamisitják a termést s a mit mi itt e helyről hozottnak iszunk az belföldi, az indigena hamisitás.

Annak igazolására, hogy Francziaországban is történik némi kis, de általában nem káros visszaélés, arra nézve elmondok egy, legközvetlenebb forrásból vett esetet.

A hetvenes évek elején a miniszterium kiküldött két fiatal fogalmazót, hogy menjenek tanulmányozni borászatot külföldre és tegyenek jelentést. El is ment két hazánkfia, összejárták a Rajnavölgyét, ittak valódi champagne-it; ittak a mi ritkaság valódi Veove Cliquot-t (Ausztria-Magyarországba alig kerül be egy palaczk, mert évekre le van foglalva Muszkaország részére); tanulták a borkezelést és elmentek a veres-bor dicsőföldére Bordeauxba. Mindenüvé ajánló-levél volt kéznél. Egy előkelő bordeaux-ihoz beállitnak és átadják a budapesti bormatador (Jálics) által irt levelet. A bordeaux-i gazda érté a vendéglátást s midőn mindenféle finom bort és pezsgőt megkostoltatott, akkor elviszi egy hordóhoz s azt mondja: Uraim, most isznak legjobb, a maga nemében páratlan boromból. Két hazánkfia ez utolsótól el volt ragadtatva. Hazajövet megirták a memorandumot, egekig magasztalva azt a bordeauxi bort. Midőn már a jelentést beadták, akkor eszükbe jut, hogy az a franczia egy levelet is küldött viszont Jálics részére. Elmentek tehát Jálicshoz s átadják a bordeauxi levelet. Benne az volt irva: Kedves Barátom! Itt küldök hozzád két uri embert, kiknek meg kelle tenni az utat Budáról Bordeauxig arra nézve, hogy megtudják, mily nagyszerü a budaisashegyi bor; legkitünőbb bordeauxinak itták azt, mit ön liferált nekem ezelőtt pár évvel. Tableaux!

Igy vagyunk mi is. Ki jó erdélyit akar inni, az menjen ki külföldre.

Hegyszéki tervezetünket a szabályrendelet kivonatával legközelebb ismertetni fogom.*)

Tihamér.

IRODALOM és MÜVÉSZET.

— A m. t. akadémia első osztálya tegnapelőtt délután 5 órakor Pulszky Ferencz elnöklete alatt szakülést tartott. Vámbéry Ármin rendes tag ily czim alatt: „A török-tatárnépek primitiv kulturája“ tartott felolvasást, melyben saját török-tatár szótárát s az aria népcsalád közös fogalmait ismerteté. E fogalmak különösen szembeszökők hasonlóságuk, sőt közös gyökszármazásuk által ott, hol metaphysicai vagy nézleti gondolatot fejeznek ki: igy az Isten, ég, föld, csillag, az egyes csillagzatok, a napok, hónapok nevei stb. Értekező részletesben is feltünteti az idézett szavak nyelvtani s fogalmi közösségét. A felolvasást zajosan megéljenezték. Wolf Lajos levt. tag ismertette az általa megvizsgált s tüzetesen tanulmányozott Jordanszky-codexet. Egy a hasonnevü püspöktől nyerte nevét, kinek első izben volt birtokában és Mózes öt könyvének, az uj testamentumnak és Szt.-Pál leveleinek magyarra forditását tartalmazza. Szóló ismerteti a codex nyelvezetét, igyekszik az időt meghatározni, melyből s nyelv emlék való. Végül bemutatja az Ehrenfeld codex facsimiléjét. Néhány érdektelen folyó ügy bejelentése után az ülés véget ért.

— Jókai Mórt a nemzeti szinház igazgatósága megkereste, hogy ő Felségeik jubileuma alkalmára irna egy felvonásos történelmi szinmüvet. Jókai Mór megigérte a megkeresés teljesitését.

A pestis.

A magy. kir. pénzügyminiszter körrendelete valamennyi magy. kir. pénzügyigazgatósághoz és vámhivatalhoz.

Az Oroszországban kitört pestis behurczolásának megakadályozása czéljából a magy. kir.

*) Elvárjuk! Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

miniszteri tanács határozata alapján és az osztrák cs. kir. kormánynyal történt megegyezés folytán, a magy. kir. belügyi és kereskedelmi miniszter urakkal egyetértőleg következők rendeltetnek.

1) Mindazon tilalmak, melyek különböző áruczikkek bevitelére nézve 1878. év folyamában 16481,32388. sz. a. márczius 23 és junius 18-án kiadattak s időközben részben (az ágytollakra nézve) megszüntetve lettek, ujból teljesen érvényre emeltetnek, megtiltatván egyidejüleg a következő tárgyaknak Oroszországból való be- és átvitel:

Használt fehér- és ágynemű; használt ruha; mindennemü rongyok; papir hulladékok; prémek (Pelzwerk) szűcsáruk; nyers bőrök; félig cserzett (Halbgarn) kecske és jük-bőröa és irhák (sämisch zugerichtetes Ziegen- und Schafleder); hólyagok és belek friss állapotban, vagy száritva; sózott belek (Saitlinge); czikgyapju (Zackelwolle); nemez (Filz); hajak, szőr, sörte és tollak; Caviár halak; szarepta balzsam,

2) Oly fehérnemüre, ruházatra és más utieszközre, melyet utasok saját használatukra visznek magukkal, az 1) alatti tilalom nem terjed ki. Mily terjedelemben és mily módon fertőtlenitendők az ilyen tárgyak, külön utasitásban fog megállapittatni.

3) Oroszországból hozott gyapju, a mennyiben be- illetőleg átvitele eddig, tekintettel már a marhavészre, feltétlenül meg nem tiltatott és az I. alatt emlitetthez nem tartozik-, be- vagy átvitelnél előbb fertőtlenitendő, oly gyapjunál azonban, mely gyári mosásból került ki, a fertőtlenités csak a boritékra (csomagolásra terjesztendő ki. A fertőtlenités a veszteglési szakkőzegek utasitása szerint kénes savval (schwefelige Sauer) zárt helyiségekben eszközlendő. Hol a fertőtlenités szakkőzegek hiányában nem teljesithető, a gyapju egészen visszautasitandó. A fertőtlenités költségeit a felek tartoznak viselni.

Budapest, 1879. évi február hó 2-án.

Gróf Szapáry Gyula, s. k.

A magyar kormány intézkedése az Oroszországból Magyarországba érkező utasokat illetőleg:

Az Oroszországból Románián át érkező utasok Magyarország határait csakis az ojtozi s tömösi szoroson és Orsovánál, még pedig csak akkor léphetik át, ha utlevelükön a császári orosz hatóságok által bizonyitva van, hogy az illető, e bizonyitás előtt 20 nappal Astrachan kormányzóságbau, vagy egyéb oly orosz kormányzóságokban, nem tartózkodott, a melyekben pestis uralkodik, és ha tekintettel e hatósági bizonyitás óta lefolyt időre, azon aggály nem forog fenn, hogy az utas e közben mégis járványlepte kormányzóságban tartózkodhatott.

Oly utasoknál, kik orosz kikötőkből hajón érkeznek, a tengeren való tartózkodás, valamely gyanutlan területen való tartózkodással egyenlőnek tekintendő.

E rendelet folyó évi február 10-én lép hatályba és ennek módositása fentartatik azon időre, a midőn az Oroszországból Romániába érkező utasokra nézve, a román küldöttekkel történt megállapodás folytán, a román kormány részéről a megkivántató óvintézkedések foganatositattatnak.

Az e közben Oroszországból Románián át Magyarországra érkező utasoknak, a fentnevezett átkelő helyeken történendő orvos-rendőri megvizsgálása s uti podgyászainak kellő fertőtlenitése már folyó évi január 28-án 4632. szám alatt rendeltetett el.

Kelt Budapesten, 1879. február 3-án.

A pétervári jan. 29-iki „Novoje Wrenja“ ezt irja: „Lehetetlen tüzetesen megtudni, minő nagy területen uralkodik birodalmunkban a pestis. Ha a különféle vidékekről érkező lapoknak hitelt szabad adnunk, akkor a pestis nemcsak az asztrácháni, hanem a szaratowi, tambewi, penzai kormányzóságokban és azonkivül még Odesszában, Moszkvában és más helyeken is kitört. A hirlapok pedig nagyon óvakodók a nekik beküldött jelentésekkel szemben. Parancsuk van a valóságot eltitkolni, nehogy a száznyelvü hirek, melyek különben is mindig tuloznak, Muszkaországban ne keltsenek általános páni rémülést, de utasitásuk is van a dolgot ugy adni elő, hogy senki se lássa azoknak mondvacsinálását. Igy tehát valamennyi muszka lap jelentései nagyon megbizhatlanok.

„Mint mondják, itt is ott is ragályos kór tünt fel, mely igen gyors lefolyásu és legtöbb esetben halálos.“ Ez azon közönséges forma, melyet a muszka lapok általánosan elfogadtak. Mi ebből csak azt látjuk, hogy ezen óvatosság a tényállások előadásában ép oly gyanus, mint káros. A „Nowoje Wremja“ ugy vélekedik, hogy ezen Muszkaországra ép ugy, mint egész Európára nézve igen fontos ügyre nézve legüdvösebb dolog volna a tiszta kendőzetlen valóságot és az egész tényállást ugy adni elő, a mint az van, legyen az, mit a hirlapok közölnek, még oly borzasztó is.

A járványról még a következő jelentések érkeztek be hozzánk:

Zarew kerületi városból az asztrachani kormányzóságból a moszkwai „Szowremenja Iswestijához“ a következő jelentés érkezett: Karácsony előtt egy wetljankai munkás tartóztatott itt fel, ki azon faluban akkor, mikor ott a pestis legerősebben dühöngött a halottak számára koporsókat készitett. Mint ezen ember állitja, Wetljankában naponként 40—50 ember halt meg.

A halandóság ép oly nagy volt a szomszéd Prisib faluban, honnét a kór kozákok által a Volga innenső partjára is elhurczoltatott. Ezen munkás megérkezése városunkban a lakosokat annyira elrémitelte, hogy mindnyájan ugy várták a járványt, mint a havazás bekövetkezését, annyival is inkább, mivel ezen wetljankai munkás különféle tárgyakat hozott a pestis székhelyéről magával, de ezen tárgyakat nem találták lakásán a motozás alkalmával. Jelenleg ezen munkás még egy wetljankai személylyel, kit hásonlólag feltartóztattak, künn lakik a temetőben, egy fabódéban, hová mindkettőjöknek táplálékot és tüzi fát visznek, miket a község szolgáltat ki.

A „Donskija Oblasteyja Wiedomosti“ január 18 káról Asztrachan kormányzóságból a következő távirat érkezett a doni csapatok hetmanjához és Nowocserkasilban ki is jön hirdetve:

„Miután bebizonyult, hogy az asztracháni kozákok Wetljanka nevü staniczájában és később a jenotajewski és csernojarszki kerület némely falujában kitört járvány ragályos jellegü, és hogy ez sem orvosi, sem mértékletes életmód általi rendszabályok által nem gyógyitható, ennélfogva szükségesnek tartottam a pestis által sujtott egész vidéket szigoru vesztegzár alá helyezni, valamennyi sztaniczát és falvat, hol a járvány uralkodott, elzárni és a forgalomra nézve más utakat jelölni ki, mivel csakis ez az egyetlen mód a járvány tovább terjedésének meggátlására. Egyuttal pedig a postaforgalom mindazon helységekkel, melyek az asztracháni kormányzóságon kivül fekszenek, Kisljar felé irányoztatott és a kereskedelmi összeköttetés Zarizyn-Stawropol felé tétetett át: a kirgiz és kalmük sátorfalvak pedig elmozdittottak távolra a pusztákba és a többiektől most elszigetelvék. Valamennyi beteg, kit a járvány meglepett, meg is halt; tegnap óta azonban nem mutatkoznak ujabb kóresetek. Az asztracháni kerületben azon orvosok felügyelete alatt, kik most a gyanus helyekre jöttek, minden ház, udvar és minden, mi veszélyhozó lehetne, fertőztelenittetik. A temetőkre nézve is rendszabályok hozattak a hullák temetését illetőleg. Ezek után a járvány nem hatott be sem Aeztrahan városába, sem Krasznyj Jarba, sem pedig Zarewbe és még a kalmükek közzé sem burczoltatott el. Átalán véve a többi vidékek egészségi állapota kielégitő és az összeköttetés ez utóbbiakkal nem is állittatott be. Hozzám több város, tartomány, intézet képviselői és magánszemélyek is jöttek, hogy valamit megtudjanak, épen ennélfogva kérem ezen távirat közzé tételét az ön parancsai alatt álló csapatok közt.“

A „Golos“ a következőket közli Moszkvából január 29-éről: A tegnapi városi duma (községi tanácsi) ülésében Scoepcsin és Soserbatow herczeg városi tanácsosok azon inditványt tették: hogy Moszkvában azonnal, a fagyos idő tartama alatt, óvrendszabályok hozassanak a pestis ellen, mivel ez tavaszszal itt könnyen kitörhet.

Az inditvány következőleg volt formulázva; Állittassék össze egy curátorokból és orvosokból alakult bizottságnak egy külön hitel fog nyittatni.

Maklakoff orvos egy inditványt tett, mely szerint fogva Moszkvából egy orvosokból álló bizottságot küldessék a pestistől érintett helyekre, mely annak jellegét tanulmányozza. Ezen kérdésre nézve febr. 4-dikére váratik a határozathozatal. A Moszkvába érkezett ujoncok nem ugy, mint eleinte volt megállapitva, pétervárra fognak vitetni, hanem Moszkvában maradnak, mivel ruháikat nem lehet előbb fertőtleniteni, csak februárban. — Nem volna-a okosabb azokat mindjárt elégetni?

A griese-zarzyni vasuttársaság a pétervári orvossebészeti akadémia tanulóihoz azon kérést intézte, jönnének a szaratowi kormányzóságba a vasuti állomások feletti felvigyázás végett. Eddig már négy orvosnövendék indult el a pestistől pusztitott vidékbe: Balk, Rusanoff, Astasieff és Szyeff, kik Zarizyben és Brissogliebsken fognak állomásozni. Ezeken kivül még Bubo és Rosenberg pétervári sebészek is oda utaztak.

A „Courier Warszawszki“ jelenti, miszerint egy bécsi bankház egy varsói bankháznak tudtára adta, hogy minden számadásokat elintézve kiván látni, mivel tekintettel a Muszkaországban uralkodó pestissel, nem szándékozik többé Muszkaországgal további viszonyát fenntartani.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. febr. 5.

— **Ő Felsége**, Zichy Mihály képirónak „Erzsébet királyné Deák Ferencz ravatalánál“ czimű festménye után készült aczélmetszet egy példányának ára fejében — a jótékony czélra való tekintettel, melyre a tiszta jövedelem szánva van, — legfelsőbb magánpénztárából 100 o. é. forintot méltóztatott engedélyezni.

— **A Hetényi-pár** második vendégfellépésére holnap „Stuárt Mária“ fog adatni, melynek czimszerepe Hetényinének a jobb szerepei közé tartozik. Erzsébet királynőt Békessy Irma roszszul léte miatt szivességből Boér Hermin vállalta el.

— **A kolozsvári** „Hilaria“ dalegylet f. 1879-ik évi február hó 11-én az e czélra kiválóan berendezett „Pannonia“ nagy- s melléktermeiben csupán pártoló tagjai számára tánczczal egybekötött farsangi dalestélyt tart. Miután ezen dalestély csupán csak a pártoló tagok számára rendeztetik, a családos pártolók saját jegyükön kivül még más két, ennélfogva három jegyet válthatnak; a család részére ezen felül még szükséges jegyek 50 kron válthatók. A dalestélynek a „Pannonia“ szállodában leendő megtartása, tekintettel a Redout termeért fizetendő elérhetlen dijra, továbbá arra, hogy ez előtt e teremben a legválogatottabb tánczkoszoruk tartattak; továbbá azért, hogy ez estély csupán a pártoló tagok számára rendeztetik, a választmány által azon reményben állapittatott meg, hogy az összes pártoló tagok kivánalmainak megfelelt. A választmány.

— **Soket Károly** marosvásárhelyi köz és váltóügyvéd a napokban fogja oltárhoz vezetni mező-sámsondi Molnár Mihály birtokosnak bájos leányát, Ilkát. Áldás e frigyre!

— **A nagyszebeni** magyar királyi jogakadémia bálja a legfényesebben sikerült. A n.-szebeni városi redoute-nak kiváló izléssel diszitett termét a legszebb közönség töltötte meg, a milyen csak N.-Szebentől telhet, s igen kedélyesen töltötték a farsang legélvezetesebb estélyét. Képviselve voltak ott a város és megye katonai és polgári méltóságai, jelenvolt például: Bauer, az erdélyi részek katonai kormányzója, Wächter Frigyes, a szászok ispánja. Teutsch G. D. superintendens, Senor Ágost alispán, Gyurics, Krzisch, Haizinger tábornagyok, Gecz ezredes, Weigl lovasezredes Schedius törvényszéki elnök, Bisanszky pénzügyigazgató, Filep Samu kataszteri igazgató, Bologa, Macellarius az akadémia tanári kara élükön dr. Lindner igazgatóval.

— **A maros-vásárhelyi** királyi itélőtábla tagjai megilletődéssel és mély fájdalommal jelentik, hogy szeretve becsült pályatársuk: léczfalvi Vajda Simon, királyi itélő-táblai rendes biró, folyó hó 3-án d. e. 11 és fél órakor jobblétre szenderült. A derék férfiu, jó hazafi, fáradhatatlan tevékenységü igazságos biró, hiv barát és pályatárs földi részei folyó hó 5-én délután 3 órakor fognak fazakas-utczai lakásától az ev. ref. sirkertjébe az örök nyugalom helyére kikisértetni. Béke lengjen hamvai fölött! Maros-Vásárhelytt, 1879. febr. 3-án.

— **Köszönetnyilvánitás.** Az erdélyi Muzeum-egylet tkts igazgató választmánya a n.-körösi felsőbb leány-iskolát mintegy 150 drb. ásvány-kőzet- és kövülettel ajándékozta meg; mely nemes és nagybecsü adományért hálás köszönetet mond N.-Körös, 1879. febr. 2-án Az igazgatóság.

— **Gyilkosság.** Egy román embert, a ki nem rég Szebenben szolgált s ott meg is házasodott, egyik közeli falu korcsmájában három késszurással halálosan megsebezték. E brutalitást azonban még egy más, még iszonyatosabb barbársággal tetézték. Az eszméletlen embert kivetették az utczára s ez a nagy hidegben egész éjjel ott hevert, csak reggel vették fel az eszméletlennek látszó testet s csak ekkor vették észre, hogy még él. A szerencsétlen aztán estére valósággal meghalt. Valóban vérfagyasztó, a mit népünk viselt dolgairól naponként hallunk. Nem hiszszük, hogy a vadak között ennél iszonyatosabb tettek követtessenek el.

— **Köszönet nyilvánitás.** A kolozsvári polg. lövölde részére Czakó Elek ácsmester ur több rendbeli ácsmunkát végezvén, 21 frt 54 kr. értékü számláját az egyletnek ajándékozta. Fogadja az ajándékozó hazafias buzgalmáért az egylet köszönetét. Kolozsvártt, febr. 5. 1879. Szentjánosy Ferencz, pénztárnok.

— **Irò mint csizmadiamester.** Miskolczról irják a „Hon“-nak. Tóth Kálmán költőnk némely itteni ügyei elintézése végett városunkba érkezett s itt több napig tartózkodott, többnyire költőtársa Lévay József, megyei főjegyző és Horváth Lajos képviselő társaságában. A költő városunkban igen vidáman és otthoniasan érezte magát; ő az egykori „nemes csizmadiaczéhnek tiszteletbeli csizmadiamestere,“ a minek akkori irodalmi működésének hatása alatt egyhangulag választották meg, Nemes Péter csizmadia inditványára. Tóth Kálmán tizenhárom év után Miskolczra jött, s a többi közt Nemes Péter látogatását is fogadta, s igen örült, hogy rá még emlékeznek; azt mondta, hogy a csizmadia-társulat czéhlevele szobája falán csüng aranyrámában, a diplomán nagy kék pecsét, ár, dikics, mustár stb. csizmadiajelvények s az a kijelentés, hogy „eltérve a nemes czéhnek szabályaitól, a tanulói, segédgyakorlati idők Tóth K. részére elengedtetnek, sőt mint minden tekintetben tiszteletünket biró egyén: a czéhszolgai állomástól és kötelezettségek alól is felmentetik.“ Aláirva: Kemecselyi Juhász József, a miskolczi nemes csizmadiaczéh főczéhmestere.

— **Lázadás egy fegyintézetben.** Munkácsról e hó 1-éről keltezve irják a „Hon“-nak: A munkácsi várbeli fegyintézetben elzárt több száza menő fegyenczek közül mintegy hetvenen összebeszélvén, megtagadták a munkát, felhozván, hogy mivel ők munkájokkal a rabtartási költséget megtéritik, murok-féle silány élelemmel meg nem elégszenek; az igazgató távirati uton nyert utasitásához képest, egy nagy börtönbe zárta a lázangókat, kik azonban onnan erővel kitörvén, ellenállottak; az alsó udvaron, ugynevezett „Rákóczy-téren“ állást foglaltak, mindenfelé talált ütő eszközt megragadtak, sőt a kövezetet felszaggatták, hogy támadólag felléphessenek; a közéjük bátran lópett s a káromkodókat csillapitani igyekezett őrparancsnokot nem csak kövekkel meghajigálták s fejét több helyen sulyosan befakasztották, hanem kegyetlenül megütlegelték s állitólag karját is eltörték; — erre a kevésbé vétkes másodosztályu rabokat is felszólitották a felkelésre, kik azonban a lázongásban részt venni vonakodtak, daczára, hogy veszélyesen fenyegettettek; — az igazgató e közben katonai erőt requirálván, a városból egy század baka felsietett a várba s a kapu folyosóján felállittatván, a vezénylő kapitány a dühöngők szemeláttára megtöltötte a puskákat, tudatván, hogy ha azonnal el nem oszolnak, közéjök lövet; mire előnyösebbnek látták, börtöneikbe visszakotródni. A lázangók közt különösen kitünt egy czigány, ki azután is, a mint a katonaság a rendet helyreállitá, a közéjök lépett igazgatónak merészen kiáltá szemébe: miért nem jött az ur hamarább ide, mig a katonaság nem volt itt!“ Izgató, állitólag, egy zsidó rab volt. Mint beszélik, két fegyencz a lázadás közben, mivel a bezárt kapukon ki nem mehetett, a vár falain át megkisérlé a szökést, lebocsátkozván az 5—8 ölnyi mély sánczba; azonban szerencsétlenül lebukván, mindkettőt sulyosan megsérülve találták a földön. Most ismét szent a béke!

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás

A tordai kisegitő társulat forgalmáról 1879 január havában. Bevétel: Pénztármaradék 1878 deczember hóról 13.853 frt 23 kr, havi rendes és rendkivüli betét 6696 frt 21 kr. könyvdijban 2 frt 30 kr, kamat provisió és váltódij 1591 frt 22 kr, bélyegdijban betét 46 frt 45 kr, 186 tagtól visszafizetett kölcsön 41.850 frt — kr. Összes bevétel: 64,039 frt 41 kr. Kiadás: 192 váltó mellett kölcsön 44,190 frt — kr, kezelési kiadás 485 frt 42 kr, bélyegre 45 frt — kr, tőke visszafizetés 11568 frt 05 kr, pénztári készlet 7750 frt 94 kr, Összes kiadás: 64039 frt 41 kr. Tordán, 1879. január hó 31-én. Közli a felügyelő választmány,

---

Kimutatás.

Az egyesült erdélyi takarék-pénztár 1879. január havi forgalma. Tartozik: maradvány áthozat 14,288 frt 13 kr, betétekre 25,008 frt 31 kr, leszámitolásért visszafizetésekre 116,016 frt 28 kr, kamat s feldijakra 3516 frt 67 kr, összesen 158,829 frt 39 kr. — Követel: betétekbőli kivételért 7735 frt 58 kr, leszámitolt váltókért 102,477 frt 7 kr, letétekért osztalék 99 frt, folyó kamatokért 605 frt 5 kr, pénztármaradvány 47,912 frt 69 kr, összesen 158,829 frt 39 kr.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 117. sz.

Kolozsvárt, csütörtökön február 6. 1879.

Stuart Mária.

Szomorujáték 5 felvonásban. Irta Schiller. Forditotta Kelmenfi László. Rendező: Szacsvay.

SZEMÉLYEK:

Erzsébet, Angolhon királynéja	Boér Hermin.
Stuart Mária, Skóthon királynéja	Hetényiné, K. M.
Dudley Róbert, Leicester gróf	Krasznai.
Talbot György, Schrewsbury gróf	Makó.
Cacil Vilmos, Burleigh báró,	Szentgyörgyi.
Kent gróf — — — —	Borbélyi.
Davison Vilmos, status-titkár	Győri.
Paulet Amias, lovag, Mária őre	Gabányi.
Mortimer nnokaöcscse — —	Hetényi Béla ur.
Kennedy Hanna, Mária dajkája	Krasznayné.

Kezdete pontban 7 órakor.

A „KELET“ magán táviratai.

Feladatott **Budapesten** febr. 5. 10 ó. 20 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra febr. 5. 11 ó. 20 p. d. e.

Az osztrák kabinet elnökévé Taaffé neveztetett ki, a király azt kivánja, hogy Pretis a kabinetben megtartassék, Coronini, Stremayer, Horst belépnek. Az uj kormány a fenálló alkotmány és a berlini szerződés alapján alakul.

A franczia cabinet elnökévé Waddington neveztetett ki, uj tagok a kormányban: Ferry, Lepere, Lerager s a mérsékelt irányt képviselik.

Keleti consulaink utasittattak, hogy minden bőrnemüt a hajóra tételkor desinficiáljanak.

Kabulban a polgár-háboru kitört.

Szélbalunk beleegyezett a pestist illető inditvány elhalasztásába.

Tisza László intézkedései folytán az erdélyi gazdasági egylet nevében több erdélyi képviselő tisztelgett báró Kemény Gábornál, a ki válaszában az erdélyi ügyek felkarolá-sát igérte.

Érték- és váltófolyam.

1879. február 31.

Magyar aranyjáradék	82.16.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	—.—.
„ „ „ 2 „	117.35.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „	64.—.
„ „ állami kötvény 1876 év	65.50.
„ vasuti kölcsön	101.25.
„ földtehermentesitési kötvény	80.—.
temesi „ „	75.50.
erdélyi „ „	75.25.
horv. slavon „ „	85.—.
magy. szőlődézma váltság „	82.—.
Oszt. egységes államadósság papirban	61.45.
„ „ „ ezüstben	62 80.
„ aranyjáradék	64.30.
1860. államsorsjegy	112.30.
Oszt. nemzeti bank részvény	779.—.
„ hitelrészvény	213.—.
magyar. hitelbank	213.75.
Ezüst	100.—.
Cs. k. arany	5.55.
Napoleond'or	9.32½.
Német birod. mark	57.60.
London	116.60.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Bákósy Károly.

Megjelent és Erdélyben

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében

Kolozsvárt kapható.

Petőfi Sándor — a magyar nép legnépszerübb költője — összes költeményeinek hazai művészek rajzaival diszitett népkiadása.

Könynyen olvasható csinos s mindenek felett: egészen teljes és szabatosságban valamennyi eddigit felülmuló kiadásban összesen 423 lapon, s egész angol vászon izléses kötésben, a költő arczképén kivül még 30 képpel egy nem vastag, nem nagy alakú s könynyen kezelhető kötetben 2 forintért.

Két forintért a teljes Petőfi!

Két forintért teljes Petőfit, teljesebbet, nemcsak a régi 4 kötetnél, de az ujabb diszkiadásoknál is: ki nem ohajtana magának? ki nélkülözhetne? A kinek az előbbi kiadások birtokában vannak is már — ezt, ha meglátja, nem fogja elmulasztani megszerzését, s a kinek még nincs Petőfije, az sietni fog megszerezni ezt. Most már Petőfi nélkül nem lesz, ne is legyen ház, a hol magyarúl olvasni tudnak! Vegye meg minden ember, minden ifjú, minden leány, s a kunyhók költője lelte meg végre útját a kunyhókba is; de lássák meg a paloták is, hogy ezt az egyszerü ruháju vendéget ők is tisztességgel fogadhatják.

Vidékre 2 frt 10 kr. postautalványnyal való beküldésénél bérmentve.

STEIN JÁNOS

könyv és zeneműkereskedése

Kolozsvárt.

Az 1878. decz. 5-én helyben bel-középutcza. 9 sz. a. megnyilt

pénzváltó és zálog-kölcsön intézet

1. Vesz és elad mindennemü forgalomban levő pénznemeket, tőzsdén jegyzett értékpapirokat.
2. Leszámitól három hóval a lejárati idő előtt nyereményeket és szelvényeket.
3. Eszközöl minden bel- és külföldön történendő bármily összegü fizetéseket.
4. Közvetit tőzsdezárlati eladás és vételeket nagyobb összegü állami és érték-papirok, ugy pénznemekre.
5. Elad eredeti sorsjegyeket egészben részletfizetésre, valamint 1/20-ad részjegyeket. (A 20-ad részjegyek eredetije saját őrzeményünkben marad s az bármely érdekelt félnek kivánatra előmutattatik.)
6. Előlegeket ad **igen mérsékelt kamatláb mellett** minden tőzsdén jegyzett értékpapirokra.
7. Arany és ezüst tárgyakra, ugy pénznemekre.
8. Ruha nemüekre és ezzel rokon természetü tárgyakra, végül:
9. Terményekre.

A midőn a n. é. közönség becses figyelmét fentjelzett vállalatnnkra felhivni bátorkodunk, biztositjuk előre is a legszilárdabb szolgálatot.

Kiváló tisztelettel

a hatóságilag engedélyezett pénzváltó és zálog-kölcsön intézet.

Nik Ferencz, Polcz Albert.

10—12 frt havi bérért

a piaczhoz közel fekvő utczákban

egy butorozott szoba kerestetik.

Szives ajánlatok a „KELET“ kiadóhivatalának czimezendők.

! Szives tudomásul !

Folyó hó 15-ikén történendő távozásom után, hozzám Bécsbe küldött javitások és megrendelések bérmentve oda és vissza legjutányosabban eszközöltetnek.

Teljes tisztelettel

A. Boscovitz Optiker,

Wien Maximilianplatz 14.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(218—5) (189—300)

Elsinger M. J. Bécs, Neubau 2. Zollergasse,

Védjegygyel — Ajánljuk — védve

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau, Zollergasse 2

császár. kir. hadügyministerium, ő felsége haditengerésze és számos jótékony intézet sat. szállitói

császár. királyi szabadalmazott gyárának legjobb és legajánlatraméltóbb

eső köpönyeit,
kocsitakaró ponyváit, ágybetéteit, sátorkelméit.

eső köpenye, kocsitakarók, ágybetétek, sátorkelmék

Nehány véleménynyílvánitás és bizonyitvány a

Berger-féle kátránypastillák

(68) és a (1—2)

Berger-féle kátrány-tokocskák felől.

A legutóbbi napokban a Berger-féle **kátránykészitmények** főraktárához számos elismerőirat érkezett be a Berger-féle kátránypastillák és a Berger-féle kátránytokocskák hatásai felől, melyek közül nehány itt következik:

Mintegy három év óta egy igen kellemetlen légcsőhurutban szenvedvén, sorba megkisérlettem minden ellene javalt szert, sőt hosszabb ideig alávetettem magamat még a malátakészitményekkel való gyógymódnak is. Mind hiába volt, a költséges matáta-gyógymód is eredménytelen maradt. Végre négy héttel ezelőtt a **Berger-féle kátrány-pastillákkal** is kisérletet kezdék, hogy semmiféle szert ne hagyjak megkisérletlenül. Az első adag után még semmi lényeges javulást nem vettem észre, ma már azonban, miután mintegy négy adagot elfogyasztek, az én három éves légcsőhurutom **teljesen** el van távolitva, és én oly jól érzem magam, miként nem mulaszthatom el önnek ezen nem is remélt fényes sikert tudomására juttatni.
Bécs, 1878. deczember 9. SCHILLER F. correktor, Blumengasse 2.

Egy igen veszélyes tüdőlobból lábadván fel, több héten át igen heves köhögés gyötrött, mely daczára a sokszorosan használt szereknek, sehogy sem akart javulni. Most azonban az öntől kapott **Berger-féle kátránypastillákat** szedem, s hála Istennek, már is csak keveset köhögök. Ugyszinte a mell-fájdalmak is teljesen megszüntek.— Kérek számomra utánvét mellett még két szelenczével küldeni.
Friedland, 1879. január 10. WETSCHEREK JÓSEFA.

A legnagyobb örömmel bizonyitom, miszerint én már két év óta valamennyi hurutos bántalom ellen kitünő sikerrel használom a **Berger-féle kátránypastillákat.** Minden meghülés után, a midőn rekedtséget és a torokban kaparást érzek, 2—3-szor 2—3 darabból álló egy-egy adagot veszek be, miáltal ezen állapot teljesen elmulik, mig ezelőtt hetekig volt küzködni valóm a náthaláz, köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen. Én a **Berger-féle kátránypastillakat** nem is tudom elegendőkepen ajánlani.
Troppau, 1878. deczember 12. BANIARZ, cs. kir. professor.

Küldjön ön számomra postai uton, utánvét mellett 5 pléhszelencze **Berger-féle kátránypastillát.** Egy barátom, ki azokat heves légcsőhurut ellen használta s azoktól jobban lett, ajánlotta nékem azokat hasonló bajomban.
Breslau, 1878. deczember 27. SCHUBERT AUGUST.

Kérek számomra az oly melegen ajánlott **Berger-féle kátránypastillákból** posta utánvét mellett 10 palaczkkal azonnal megküldeni.
Kula, 1879. január 3. LÖWINGER MÓR.

Kérek számomra ide mellékelt 10 frt. erejéig 10 palaczkkal ama kitünő **Berger-féle kátránytokocskákból** küldeni.
Radymeo, 1878. deczember 3. BURGILEVICZ J.

A Berger-féle **kátránypastillák** már éveknek előtte mint kitünő készitmények lőnek elismerve, mely **Dr. Melicher Lajos** császár. kir. tanácsos ur röpirata és **Dr. Schroff lovag** császár. kir. professor és **Heller** professor véleménynyilvánitásai által világosan bizonyittatik.

☞ A **Berger**-féle **kátránypastillák** pléhszelenczében kaphatók **50** krért, a **tokocskák 1** frtért **Kolozsvártt SZÉKY MIKLÓS** gyógyszerésznél.

A kalotaszegi takarék-pénztár évi

rendes közgyülése

1879. márczius-hó 2-kán d. u. 3 órakor,
a kalotaszegi CASINÓ NAGY-TERMÉBEN
fog megtartatni, melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

Tárgyak:

1. Igazgatósági jelentés.
2. Az 1878. évi mérleg bemutatása és megbirálása.
3. Nyeremény felosztás. (55) (2—3)
4. Az igazgató bizottmány megujitása.
5. Inditványok.

Az igazgatóság.

(424—22) **ASTHMA** (10—18)

Cigarettes indiennes de Grimault & Cie Pharmacieus à Paris.

indiai szivarkák

GRIMAULT és TÁRSA gyógyszerésztől Párisban.

Elegendő a Canabis indicából készült szivarkák füstjét belélegzeni, hogy a legkinzóbb asthmát és ideges köhögést azonnal megszüntesse; rekedtség és álmatlanság ellen is gyakran meglepő hatású.

Főraktár **Bécsben:** Nagyban szállitásra Raabe Brunonál, Bäckerstrasse 1; Röder Fülöpnél, Wienstrasse 15.— Főraktár: Magyarországra nézve **Török Jòzsef** gyógyszerésznél Budapesten.— **Kolozsvártt: Wolff J.** és **Dr. Hintz Gy.** gyógyszerész uraknál.

Haszonbéri hirdetmény.

A marosvásárhelyi ev. ref. egyház részéről közhirré tétetik: miszerint a marosvásárhelyi határon a Marosfolyó jobb és balpartján létező következő malmai, u. m. **a)** egy 8 kövü lisztelő, **b)** egy 6 kövü ugyancsak lisztelő, **c)** egy fürész-, s **d)** egy 2 kövü szitás-malom, még pedig a három elöbbi együttesen, a szitás-malom ellenben elkülönitetten, **folyó 1879. évi május-hó 1-étől, 1889. évi april-hó 30-káig**, azaz tiz egymásután következő évekre,

a folyó évi mártius-hó 3-kán reggeli 9 órakor,

az egyház Szent-Györgyutczai fiuiskolájának helyiségében tartandó szóbeli nyilvános árverésen haszonbérbe adatnak.

Felkiáltási ár az előljelzett 3 malomra nézve 10,000 frt, a szitásmalomra nézve 1500 frt. melyeknek 10%-léka az árverezés megkezdése előtt bánatpénzzül leteendő. (57) (2—3)

Az árverezés megkezdése előtt, ha a megfelelő bánatpénzek mellékelve leendenek, zárt irásbeli ajánlatok is elfogadtatnak.

További feltételek a városi főjegyzői irodában **naponként reggeli 9—12, délutáni 3—6 óráig** tekinthetők meg.

Maros-Vásárhelyt, 1879. január-hó 31-kén.

VÁLYI KÁROLY, kebli gondnok.

Birtokeladás Maros-Ludason.

Ezen nagy héti és országos vásárairól, valamint a fakereskedés és szerencsés fekvéséről nevezetes község határán — az indóháztól fél óra távolságra fekvő, egy 218 hold kiterjedésü tagositott jól bérendezett birtok — minden lak- és gazdasági épületekkel — hozzá tartozó javadalmak és jogokkal, méltányos feltételek és részlet fizetések mellett — **örök áron eladó.**

Értekezhetni az iránt személyesen, vagy bérmentett levelek által Kolozsvárt, hosszu-szappanutcza 5 szám, tulajdonos
(53) (2—3) HANTZ PÁLLAL.

FERENCI IGNÁC
Kolozsvárt, főtér 25. sz.

ÉRDEM ÉREM

ajánlja dúsan ellátott

kész férfi, női- és gyermek czipők
raktárát,

Legujab nagy választékban, pontos szolgálat és jutányos árak mellett. Mindennemü megrendelések legrövidebb idő alatt teljesittetnek.

☞ T. cz. vidéki megrendelők részére mérték cipő, vagy számszerint azonnal teljesittetnek. (413—10) (14—50)

☞ ELŐFIZETHETNI ☜

STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében **Kolozsvárt.**

1879. 1879.

A Bazár a legelterjedtebb és a legczélszerübb német női **divatlap,** a legkedveltebb és a legtartalomdúsabb lap e nemben.

25. évfolyam. kitüntetve a bécsi **világkiállitáson 1876.**

A Bazár 1879. Január 1-től **12 szinezett divat képet** és sok szinezett **kézimunka mintát** fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva csak 1 frt 50 kr.
Vidékre bérmentes küldéssel **1 frt 80 kr.**

Évenkint megjelenik:
24 divatlap.
24 szépirodalmi és vegyes tartalmu lap.
24 melléklet 500 szabás rajzzal.
24 melléklet különféle közlemények és hirdetésekkel.
12 szinezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt csakis Stein János könyv- és zeneműkereskedésében.

Egy füzet ára 30 kr. — Egy füzet ára 30 kr.

MAGYAR LEXIKON.
MEGJELEN FÜZETEKBEN.
Egy—egy kötet 10 füzetből áll.
Eddig már 20 füzet jelent meg és folyvást kapható csupán
STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

Postai szétküldéssel 35 kr. — Postai szétküldéssel 35 kr.

STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt

A magyar királyi egyetem összes tudomány-kará-nál használandó minden-féle
egyetemi tan- és segéd-könyvek
jutányos áron kaphatók.

Legujabb operettek és tánczok.

Stein János
ZENEMŰKERESKEDÉSEBEN KOLOZSVÁRT
kaphatók következő kedvelt operettek és legujabb tánczok.

Methusalem herczeg. Strauss Jánostól. Teljes operette-kivonat zongorára . . . . 2 frt 70 kr.
Methusalem herczeg. Ó schöner Mai! Keringő zongorára . . . . 1 frt — kr.
Methusalem herczeg. Négyes . . 60 kr.
Methusalem herczeg. Tipferl polka française . . . . . 60 kr.
Methusalem herczeg. Banditen Galopp. Gyors polka . . . . 60 kr.
Methusalem herczeg. Egyveleg. I. füzet 1 frt 50 kr.
Methusalem herczeg. Egyveleg. II. füzet 1 frt 80 kr.
Blinde Kuh. Legujabb operette Strauss Jánostól. Egyveleg. I. füzet . . . . 1 frt 50 kr.
Blinde Kuh. Egyveleg II. füzet . . 1 frt 50 kr.
Blinde Kuh. Kennst Du mich? Keringő 1 frt — kr.
Der Teufel auf Erden. Legujabb operette Suppé F.-től. Teljes zongora kivonat . 2 frt 70 kr.
Kapitány kisasszony. Operette Genée Richardtól. Teljes zongora kivonat . 2 frt 70 kr.
Fatinicza. Operette Suppé F.-től. Teljes zongora kivonat . . . . 2 frt 70 kr.
Fledermaus. (Denevér.) Operette. Strauss Jánostól. Teljes zongora kivonat . 2 frt 70 kr.
Cagliostro in Wien. Operette Strauss Jánostól. Teljes zongora kivonat . 2 frt 70 kr.
Der Carneval in Rom. (Romai Carneval.) Operette. Strauss Jánostól. Teljes zongora kivonat . . . . . 2 frt 70 kr.
Operett-Album. A legujabb és legkedveltebb operettek egyveleg-gyüjteménye, könnyü modorban zongorára. I. kötet. Tartalma: Fledermaus (Denevér) Strausstól. Fatinitza Suppétől. Cagliostro Strausstól. Carneval in Rom. Strausstól. Flotte Burschen (Pajkos diákok) Suppétől. Indigo Strausstól. . . **Ára 1 frt 80 kr.**
Operett-Album. II. kötet. Tartalma: Prinz Methusalem Strausstól. Die schöne Galathea Suppétől. Die letzten Mohikaner, Genéetől. Der Teufel auf Erden Suppétől. Der Seekadet Genéetől. Leichte Cavallerie Suppétől. . . **Ára 1 frt 80 kr.**

---

(59) (1—5)

Ó- és új-BOROK nagyobb menynyiségben vásároltatnak. Bővebb felvilágositást nyerhetni

CSIKI TESTVÉREK

fűszer-, liszt-, ásványviz-, csemege-, és borűzletében Kolozsvártt.

Irásbeli ajánlatok és minták e hó 12-ig elfogadtatnak.

Egy fűszerkereskedésre csinosan berendezett **ÜZLETHELYISÉG Kolozsvár FŐTERÉN** előnyös feltételek mellett **kiadó.** Értekezhetni Csiki Testvérekkel Kolozsvártt.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.